

Valtionvarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto 5.11.2015

Kuntien kustannusten karsiminen tehtäviä ja
velvoitteita vähentämällä; mitä vähennetään
ja mihin vähennykset kohdistuvat?
Vaikutukset kuntatalouteen?

Aukkaita 3623, kasvu n. 1,5 - 3 %/vuosi

Pinta-ala 373 km²

josta vettä 23 km²

Elinkeinorakenne

palvelut 60 %

jalostus 27 %

maa- ja metsätalous 11 %

muut 2 %

Yrityksiä n. 140

Tuloveroprosentti 20,5

Kiinteistöveroprosentit

yleinen 1,0

vakituinen asuinrakennus 0,4

muut 1,0

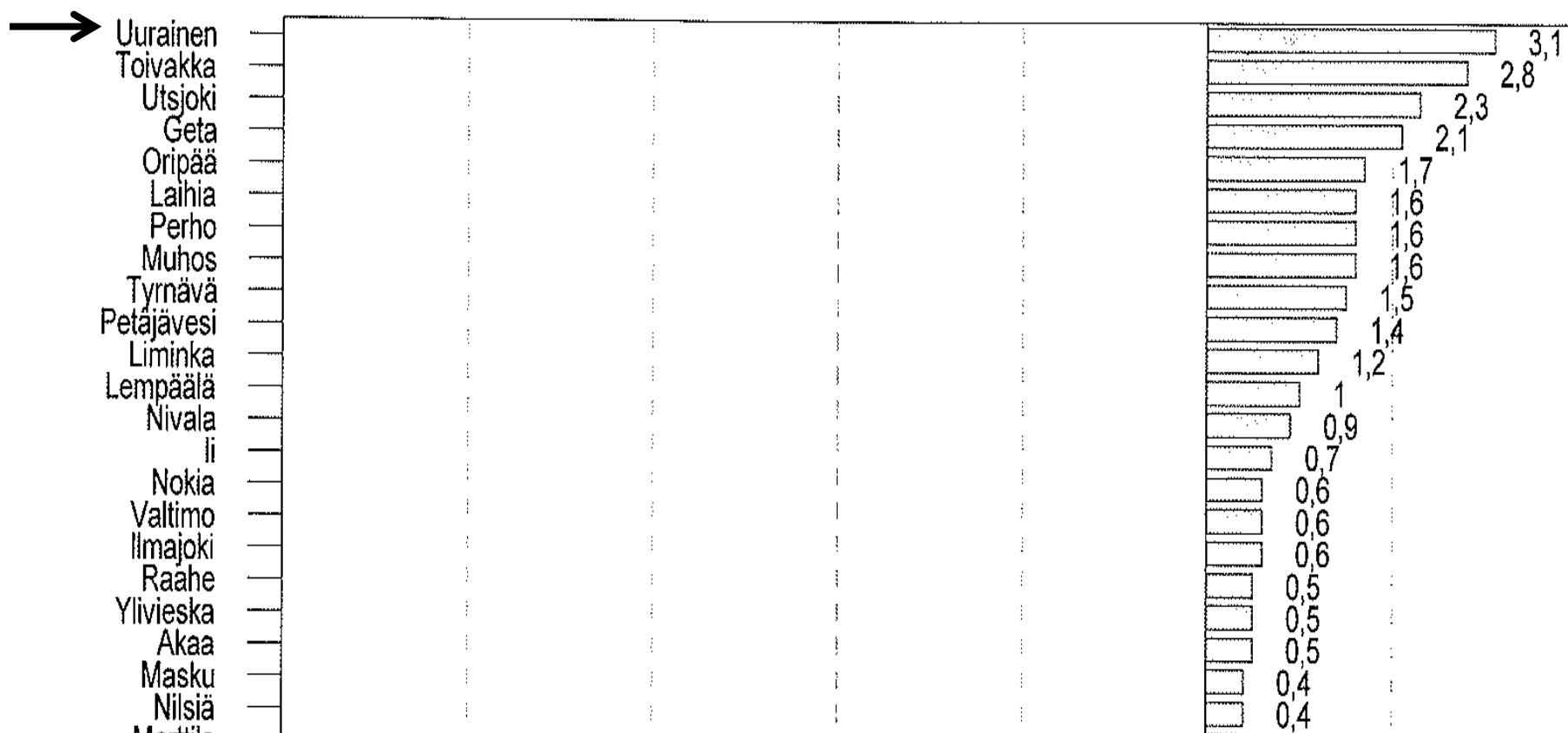
Valtuusto: PS 8, Kesk. 6, SDP 3, KD 3,

Kok. 1

Alle 15-vuotiaiden osuuden muutos kunnittain 2005–2011

KUNNAN TEHTÄVÄT

Pienen kunnan näkökulma:

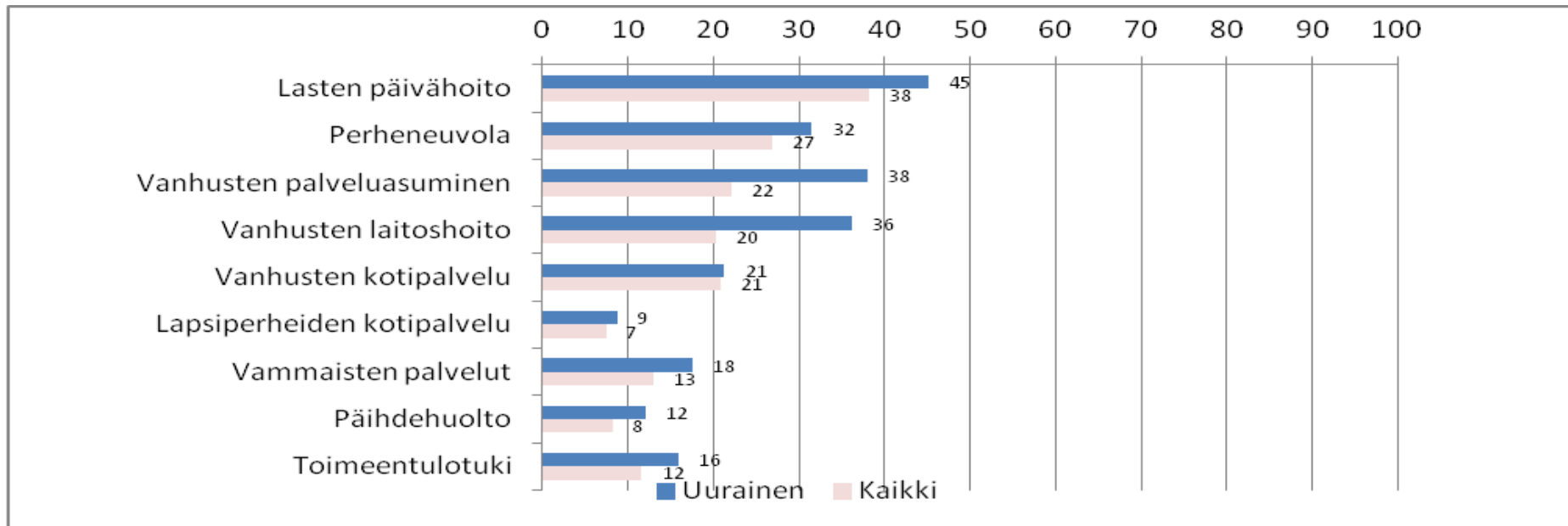
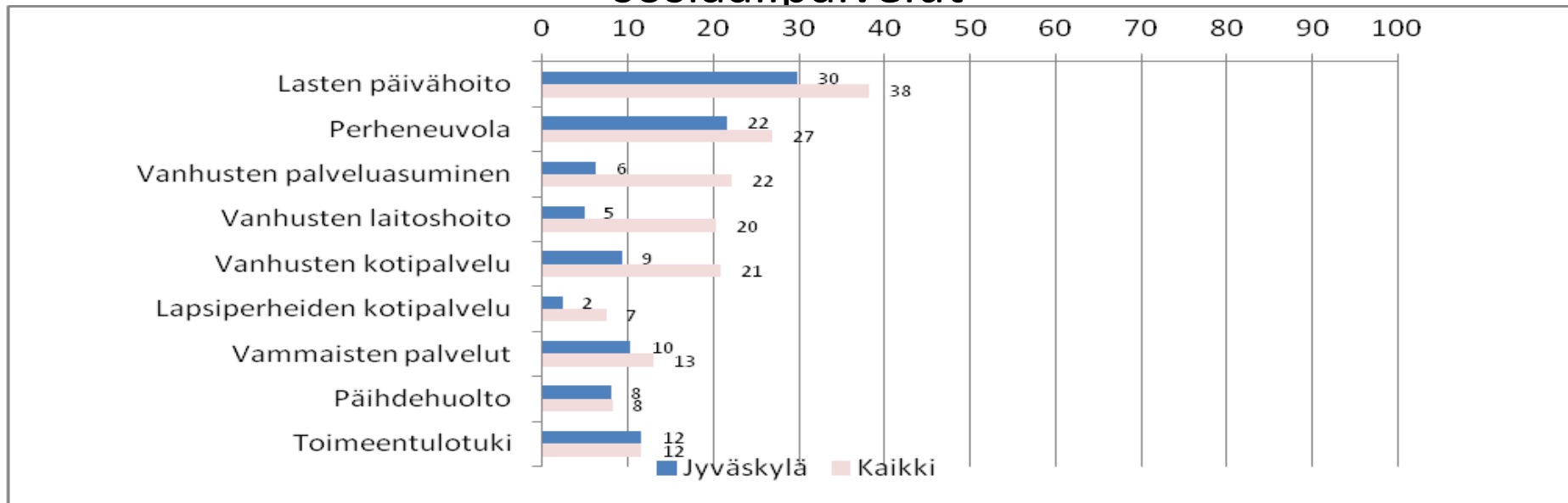
Pienet kunnat ovat muodostuneet yhteisöiksi, jotka ovat tottuneet pitämään huolta jäsenistään. SOTE-sivistys-nuoriso-kulttuuri-tekniset palvelut täydennettyinä vapaaehtoisilla ja yksityisillä toimijoilla muodostavat kokonaisuuden, joka pyrkii tarjoamaan mahdollisimman kattavan hyvinvoinnin kuntalaisille/kansalaisille. Tämä hyvinvointi on näkynyt palvelujen keskimääräistä korkeampana laatuna ja alhaisempina kustannuksina.

Esimerkit paradoksista, joka ilmenee suuruuden ekonomiaan perustuvan tavoitteen ja todellisuuden välillä:

***Riitta Räsänen väitöskirja v. 2011
ympäri vuorokautisesta hoivasta:***

- ***matalampi organisaatorakenne sekä laadunhallinta- ja johtamisjärjestelmän käytännönläheisyys olivat yhteydessä ei-muistisairaiden vanhusten parempaan elämänlaatuun.***
- ***Hyvää elämänlaatua tuottaneissa yksiköissä henkilöstömitoitukset ja kustannukset olivat alhaisimpien joukossa.***

Kuntalaisten tyytyväisyys palvelun laatuun sosiaalipalvelut

Tehtävien, velvoitteiden ja suositusten purkaminen

- Tehtävä – velvoite – suositus
 - Kuntalaisen/kansalaisen kannalta ei sinänsä ole merkitystä järjestääkö hänen hyvinvointinsa kannalta keskeiset palvelut kunta vai valtio
 - Päätettäessä kuntien tehtävistä on välttämätöntä selvittää toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset palvelujen kokonaisuuteen – riippumatta siitä onko kyseessä tehtävän siirto – vai ehkä tehtävän/palvelun kokonaan lopettaminen.

KUNTIEN TEHTÄVIEN SIIRTO

SOTE on hyvä esimerkki kuntien tehtävien siirrosta; yli puolet tehtävistä siirtyy itsehallinnollisille alueille valtionohjaukseen.

Tavoitteena on järjestää palvelut jatkossa kustannustehokkaammin ja entistäkin paremmalla laadulla – perinpohjaiset vaikuttavuusarviot kuitenkin puuttuvat edelleenkin – todellisuudessa emme tiedä mitkä ovat muutoksen seuraukset.

- Valitettavasti tämä koskee suurinta osaa keskusteluissa olleita tehtävän siirtoja/vähentämisiä

Tehtävien siirrot tuovat poistuvien rajojen tilalle väistämättä uusia rajalinjoja kuntien ja valtion tehtävien välille.

- Rajanveto kunta – valtio - itsehallinnollinen alue
 - Ennaltaehkäisevät palvelut, työllisyyden hoito,...?
- Mitä muuta siirtymässä?
 - Pelastustoimi?
 - Toisen asteen koulutus?
 - Maakuntaliittojen tehtävät? ...

Vaikutukset kuntalaisiin ja kuntatalouteen

- Karsitaanko tehtävän siirtojen yhteydessä samalla palveluja, entä saatavuus?
- Kuntatalous
 - Miten valtionosuuksien pienentäminen toteutetaan? Eriytyvätkö kuntaveroprosentit entistäkin enemmän Laskevatko kuntaverot osassa kuntia lähelle nollaa ja osassa jäävät lähelle nykyisiä lukemia? Miten kuntalaisten tuloeroista ja kuntien erilaisista rakenteellisista tekijöistä aiheutuvat tekijät huomioidaan?

THL:n näkemys

- *”Sote-uudistukseenliittyen tulee toteuttaa kannustinjärjestelmä, jonka avulla tuetaan ja palkitaan niitä kuntia, jotka ovat onnistuneet parantamaan tai ylläpitämään väestön terveyden ja hyvinvoinnin tilaa.”*
-STM:nja VM:nasettama selvityshenkilötyöryhmä
14.8.2015
- *”Kuntien sosiaali-ja terveydenhuoltoon kohdistuvan valtion rahoituksen perusteita tarkistetaan siten, että siinä otetaan huomioon myös kunnan toimenpiteet asukkaiden terveyden edistämiseksi”*
-VNppTerveys 2015 -kansanterveysohjelmasta,
toukokuu 2001

THL:n kuntakohtaiset tulosisindikaattorit/Keski-Suomi

	PROSESSI	TULOS	HYTE-kerroin	Puuttuvia tietoja (0–12)
• Kyyjärvi	67,5	53,0	60,2	5
• Kuhmoinen	49,7	69,4	59,5	4
• Uurainen	67,0	50,9	58,9	5
• Jyväskylä	75,3	42,3	58,8	0
• Keuruu	67,0	49,5	58,3	0
• Äänekoski	71,5	42,1	56,8	1
• Joutsa	74,3	38,7	56,5	3
• Multia	60,0	51,8	55,9	4
• Viitasaari	61,7	49,8	55,8	0
• Jämsä	61,7	45,1	53,4	0
• Hankasalmi	60,5	44,5	52,5	1
• Pihtipudas	53,0	49,8	51,4	1
• Toivakka	67,3	35,1	51,2	4
• Saarijärvi	61,5	40,8	51,1	1
• Kannonkoski	55,5	45,9	50,7	5
• Konnevesi	46,0	51,3	48,7	4
• Kivijärvi	51,7	43,4	47,5	3
• Muurame	50,0	44,8	47,4	2
• Laukaa	46,3	46,1	46,2	0
• Petäjävesi	40,0	49,4	44,7	3
• Karstula	42,0	37,9	40,0	0
• Luhanka	21,0	57,9	39,4	8
• Kinnula	30,0	43,4	36,7	5

Aitoon tarpeeseen perustuva palvelurakenne

Pienten kuntien palvelurakenne on perustunut paikallisdemokratiaan, jossa keskeistä on suora palaute kuntalaisilta päättäjille. Tälle rakenteelle ovat puitteet antaneet eduskunnan säätämät lait, valtionhallinnon antamat velvoitteet ja suositukset.

Paikallisdemokratian ja paikallisten palvelujen näkökulmasta tulee olemaan haasteellista sovittaa tähän tapaan toimia keskeisten palvelujen etääntyvä päätöksenteko.

Vahvana päätöksenteon toimintaperiaatteena tulee olla pragmaattisuus. On pystyttävä unohtamaan poliittinen tarkoituksenmukaisuus

Toisen keskeisen periaatteen on oltava kokonaistaloudellisuus – on pystyttävä yhdistämään yhteisöllisyyden tuottama hyvinvointi ja taloudellisuus erityispalvelujen keskittämisen tuottamiin skaalaetuihin.

Vaikutukset kuntatalouteen

Tehtävien, velvoitteiden ja suositusten muutosten aiheuttamat kustannusten muutokset on arvioitava realistisesti ja vaikutusten on oltava kuntien välillä neutraaleja. Kansalaisia ei saa valtionosuuslainsäädännön muutoksilla asettaa eri asemaan verotuksellisesti eri kunnissa.